

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.016.01.2021

Robert Bugaj
Dyrektor
Podkarpackiego Oddziału
Wojewódzkiego
Narodowego Funduszu Zdrowia
w Rzeszowie
ul. Zamkowa 8, 35-032 Rzeszów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/056 – Organizacja i finansowanie przeszczepiania narządów

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Podkarpacki Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia w Rzeszowie ¹ , 35-032 Rzeszów, ul. Zamkowa 8
Kierownik jednostki kontrolowanej	Robert Bugaj, dyrektor POW NFZ od 4 lipca 2016 r. (akta kontroli str. 1)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Kontraktowanie i finansowanie świadczeń z zakresu transplantacji narządów. 2. Sprawowanie kontroli nad realizacją świadczeń z zakresu transplantacji narządów.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018 - 2021 (I półrocze) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem i w przypadku konieczności porównania niektórych danych z danymi za lata 2016- 2017.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Stanisław Jarzyna, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LRZ/93/2021 z dnia 1 lipca 2021 r. (akta kontroli str. 2-3)

---

¹ Dalej: POW NFZ

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

POW NFZ nie zawierał w latach 2018 - 2021 (I półrocze) umów dotyczących transplantacji narządów. Świadczenia przeszczepowe były finansowane na podstawie umów zawartych przez POW NFZ z podmiotami leczniczymi w latach 2010 - 2017, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych⁴. Łączna wartość tych świadczeń sfinansowanych w latach 2018-2021 (I półrocze) wyniosła 262,1 tys. zł. W ocenie NIK faktury wystawione przez podmioty lecznicze, zostały prawidłowo zweryfikowane, a następnie sfinansowane przez POW NFZ. Obejmowały one koszty poszczególnych czynności wykonywanych w ramach tych procedur, określone w przepisach ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów⁵ oraz w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 22 marca 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu ustalania kosztów czynności związanych z pobraniem, przechowywaniem, przetwarzaniem, sterylizacją i dystrybucją komórek, tkanek i narządów⁶. Wyceny czynności dotyczących procedur przeszczepowych dokonywane były na podstawie wartości punktowej określonej dla poszczególnych produktów rozliczeniowych, zgodnie z taryfą ustaloną przez Agencję Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Kontraktowanie i finansowanie świadczeń z zakresu transplantacji narządów

Opis stanu faktycznego

1. 1. Realizacja umów dotyczących transplantacji narządów

POW NFZ nie zawierał w latach 2018-2021 (I półrocze) umów dotyczących wyłącznie transplantacji narządów.

Szczegółowym badaniem objęto faktury o najwyższej wartości, dotyczące finansowania procedur przeszczepowych w latach 2018-2021 (I półrocze), wystawione na podstawie umów zawartych z 10 podmiotami leczniczymi⁸, w których nie ma ośrodków kwalifikujących potencjalnych dawców do przeszczepienia narządów. Były to umowy w systemie podstawowego szpitalnego zabezpieczenia świadczeń opieki zdrowotnej (PSZ), obejmujące ogólną wartość ryczałtową świadczeń opieki zdrowotnej dla ubezpieczonych, bez wyszczególnienia planowanej wartości finansowania procedur przeszczepowych oraz umowy zawarte na finansowanie świadczeń w rodzaju ambulatoryjna opieka specjalistyczna (AOS) w zakresie nefrologii lub transplantologii, bez wyszczególnienia planowanej wartości finansowania procedur przeszczepowych.

W poszczególnych latach objętych kontrolą sfinansowano świadczenia przeszczepowe o wartości:

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej

⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 1285 ze zm.

⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 2134

⁶ Dz. U. z 2014 r. poz. 469, ze zm.

⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Centrum Medyczne MEDYK Sp. z o.o. w Rzeszowie, Centrum Opieki Medycznej w Jarosławiu, Diaverum Polska Sp. z o.o. w Warszawie, Kliniczny Szpital Wojewódzki Nr 1 im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie, Kliniczny Szpital Wojewódzki Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie, Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Sanoku, Szpital Specjalistyczny im. Edmunda Biernackiego w Mielcu, Wojewódzki Szpital im. Św. Ojca Pio w Przemyślu, Wojewódzki Szpital im. Zofii z Zamoyskich Tarnowskiej w Tarnobrzegu, Wojewódzki Szpital Podkarpacki im. Jana Pawła II w Krośnie.

- 2018 r. – 57.410,03 zł, zrealizowane przez 9 podmiotów leczniczych, obejmujące w poszczególnych przypadkach od jednego świadczenia (Diaverum Polska Sp. z o.o. w Warszawie - o wartości 270 zł) do siedmiu świadczeń (Kliniczny Szpital Wojewódzki Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie - o łącznej wartości 23.603,25 zł),

- 2019 r. – 44.401,24 zł, zrealizowane przez pięć podmiotów leczniczych, obejmujące od jednego świadczenia (Centrum Medyczne MEDYK Sp. z o.o. w Rzeszowie - o wartości 1.250 zł) do pięciu świadczeń (Kliniczny Szpital Wojewódzki Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie - o łącznej wartości 25.624,06 zł),

- 2020 r. – 64.871,04 zł, zrealizowane przez cztery podmioty lecznicze, obejmujące od jednego świadczenia (Wojewódzki Szpital Podkarpacki im. Jana Pawła II w Krośnie - o wartości 3.221,80 zł) do trzech świadczeń (Kliniczny Szpital Wojewódzki Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie - o łącznej wartości 24.448,73 zł),

- I półrocze 2021 r. – 95.372,30 zł, zrealizowane przez pięć podmiotów leczniczych, obejmujące od jednego świadczenia (Centrum Medyczne MEDYK Sp. z o.o. w Rzeszowie - o wartości 1.358,64 zł) do sześciu świadczeń (Kliniczny Szpital Wojewódzki Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie - o łącznej wartości 74.264,04 zł).

Na podstawie szczegółowego badania ustalono, że POW NFZ zwracał koszty poszczególnych czynności wykonywanych w ramach procedur przeszczepowych, określone w przepisach ustawy *o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów* oraz w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie *szczegółowego sposobu ustalania kosztów czynności związanych z pobraniem, przechowywaniem, przetwarzaniem, sterylizacją i dystrybucją komórek, tkanek i narządów*. Faktury wystawione przez podmioty lecznicze, które zostały zweryfikowane i sfinansowane przez POW NFZ, obejmowały koszty poszczególnych czynności wykonywanych w ramach tych procedur, określone w ww. przepisach.

(akta kontroli str. 4-18)

Z wyjaśnień Zastępcy Dyrektora ds. Medycznych wynika, że POW NFZ finansuje procedury przeszczepowe w ramach obowiązujących umów, na podstawie wykazanych do rozliczeń konkretnych świadczeń, zgodnie z obowiązującym w danym rodzaju świadczeń katalogiem. Jeśli wystąpiły przypadki pobierania narządów to Oddział nie ma wiedzy co do dalszego wykorzystania bądź niewykorzystania tychże narządów. Takich zdarzeń medycznych nie raportuje się do NFZ. Wiedzę taką posiadają wyłącznie ośrodki transplantologiczne czy też Poltransplant⁹.

(akta kontroli str. 19-23)

Wycena czynności dotyczących procedur przeszczepowych dokonywana była na podstawie wartości punktowej określonej dla poszczególnych produktów rozliczeniowych w taryfie ustalonej przez Agencję Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji (AOTMiT). Wartość poszczególnych świadczeń jednostkowych ustalana była poprzez przeliczenie wartości punktowej określonej przez AOTMiT przez obowiązującą w danym okresie wartość punktu. W latach 2018-2019 wartość punktu wynosiła 1,00 zł. Wartość ta ulegała następnie dwukrotnie zmianom w okresie objętym kontrolą, tj.:

- z dniem 1 stycznia 2020 r. wzrosła do poziomu 1,05 zł za punkt – na podstawie zarządzenia Prezesa NFZ z 16 marca 2020 r.¹⁰,

⁹ Centrum Organizacyjno-Koordynacyjne do Spraw Transplantacji „Poltransplant” w Warszawie

¹⁰ Zarządzenie Nr 36/2020/DEF Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 16 marca 2020 r. w sprawie zmiany planu finansowego Narodowego Funduszu Zdrowia na 2020 rok

- z dniem 1 lipca 2020 r. wzrosła do poziomu 1,08 zł za punkt – na podstawie zarządzenia Prezesa NFZ z 16 czerwca 2020 r.¹¹

(akta kontroli str. 19-33)

POW NFZ nie zawierał w latach 2018-2021 (I półrocze) umów na finansowanie procedur przeszczepowych z podmiotami leczniczymi będącymi ośrodkami transplantacyjnymi. W ww. okresie obowiązywały natomiast umowy, które umożliwiały również finansowanie procedur przeszczepowych, realizowanych przez podmioty, w których nie ma ośrodków kwalifikujących potencjalnych dawców narządów. W każdym roku z lat 2018-2020 takich podmiotów było 31, natomiast na koniec I półrocza 2021 r. – 32. Zakres świadczeń (obejmujących procedury przeszczepowe) ujęty w ww. umowach, według stanu na koniec I półrocza 2021 r., dotyczył (w nawiasach liczba podmiotów):

w rodzaju LSZ:

- anestezjologii i intensywnej terapii - hospitalizacja (20),
- chorób wewnętrznych - hospitalizacja (25),
- anestezjologii i intensywnej terapii dla dzieci - hospitalizacja (jeden),
- anestezjologii i intensywnej terapii II poziom referencyjny - hospitalizacja (pięć),
- gastroenterologii - hospitalizacja (cztery),
- gastroenterologii dziecięcej - hospitalizacja (jeden),
- hematologii - hospitalizacja (jeden),
- nefrologii - hospitalizacja (cztery),
- onkologii i hematologii - hospitalizacja (jeden),

w rodzaju AOS:

- świadczeń w zakresie transplantologii (jeden),
- świadczeń w zakresie nefrologii (10),
- świadczeń w zakresie nefrologii dla dzieci (sześć).

Poniesione przez POW NFZ koszty finansowania procedur przeszczepowych zrealizowanych przez powyższe podmioty wynosiły łącznie 262.054,61 zł (2018 r. - 57.410,03 zł, 2019 r. - 44.401,24 zł, 2020 r. - 64.871,04 zł, I półrocze 2021 r. - 95.372,30 zł).

(akta kontroli str. 4-15, 17-18, 34-47)

Według wyjaśnień Zastępcy Dyrektora ds. Medycznych POW NFZ sytuacja epidemiczna COVID-19 nie miała wpływu na liczbę zawartych umów na realizację procedur przeszczepowych. Na terenie województwa podkarpackiego w 2021 r. obowiązywało 12 umów w rodzaju AOS w zakresie świadczeń w poradni nefrologicznej (19 miejsc realizacji świadczeń), w ramach których mogą być realizowane procedury przeszczepowe (np. wstępna diagnostyka do kwalifikacji do przeszczepu) oraz 26 umów w rodzaju leczenie szpitalne (LSZ) w zakresie świadczeń udzielanych w oddziałach Anestezjologii i Intensywnej Terapii (np. kwalifikacja do przeszczepu). Umowy w rodzaju AOS zostały zawarte po przeprowadzeniu postępowania konkursowego w 2010 r. i od stycznia 2014 r. są stale przedłużane (obecnie do 30 czerwca 2022 r.). Obowiązujące umowy w rodzaju LSZ w ramach PSZ były zawarte ze szpitalami 1 października 2017 r., zaś obowiązujące umowy w rodzaju LSZ w zakresie OAiT z podmiotami poza sieciowymi¹² były zawarte po przeprowadzeniu postępowań konkursowych w 2019 r. Wśród podmiotów leczniczych na Podkarpaciu brak jest ośrodków transplantologicznych. NFZ płaci za wykonane i wykazane do rozliczeń procedury, w tym przeszczepowe. Finansowanie przedmiotowych świadczeń odbywa się

¹¹ Zarządzenie Nr 86/2020/DEF Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 16 czerwca 2020 r. w sprawie zmiany planu finansowego Narodowego Funduszu Zdrowia na 2020 rok

¹² Szpitale, które nie weszły w tzw. sieć szpitali, tj. system podstawowego szpitalnego zabezpieczenia świadczeń opieki zdrowotnej, utworzony na mocy przepisów ustawy z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych – Dz. U. poz. 844

w ramach PSZ w formie ryczaftu, natomiast umowy poza sieciowe są sukcesywnie zwiększane, szczególnie w odniesieniu do procedur ratujących życie, do których procedury przeszczepowe się zalicza. Wartość sfinansowanych procedur przeszczepowych w poszczególnych latach okresu objętego kontrolą (2018 r. - 57.410,03 zł, 2019 r. - 44.401,24 zł, 2020 r. - 64.871,04 zł, I półrocze 2021 r. - 95.372,30 zł) wskazuje, że sytuacja epidemiczna COVID-19 nie miała wpływu na wysokość faktycznie wykorzystanych środków na ten cel.

(akta kontroli str. 4-15, 19-23)

Zawarcie przez POW NFZ umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej było poprzedzone przeprowadzeniem postępowań konkursowych, zgodnie z ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W przypadku AOS (poradnie nefrologiczne) postępowania konkursowe miały miejsce w 2010 r., pierwotnie zawarte umowy obowiązywały do 31 grudnia 2013 r., a następnie były przedłużane. Obecnie końcowy termin ich obowiązywania to 30 czerwca 2022 r.

W przypadku świadczeń w rodzaju LSZ w ramach tzw. umów sieciowych, tj. PSZ, nie przeprowadza się postępowań konkursowych, a dokonuje kwalifikacji do systemu zabezpieczenia na podstawie art. 95m ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W związku z powyższym 23 umowy w przedmiotowym zakresie, które są zawarte w ramach PSZ obowiązują od 1 października 2017 r. do 31 grudnia 2021 r., zaś trzy umowy poza sieciowe zawarte po przeprowadzeniu postępowań konkursowych w 2019 r. obowiązują do 31 grudnia 2021 r.

(akta kontroli str. 19-23)

POW NFZ nie otrzymywał opinii Poltransplantu o wzroście kosztów pobrania narządów i informacji kierowanych do Ministra Zdrowia dotyczących proponowanego wzrostu kosztów pobierania narządów od dawcy, u którego stwierdzono zgon wskutek śmierci mózgu lub nieodwracalnego zatrzymania krążenia.

(akta kontroli str. 19-23)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

POW NFZ w latach 2018 - 2021 (I półrocze) finansował świadczenia przeszczepowe na podstawie umów zawartych na podstawie przepisów ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że procedury transplantacyjne objęte analizą, ujęte w fakturach o łącznej wartości 262,1 tys. zł wystawionych przez podmioty lecznicze, zostały prawidłowo zweryfikowane i sfinansowane przez POW NFZ. Faktury te obejmowały koszty, które były wymienione w przepisach ustawy o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów oraz w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie szczegółowego sposobu ustalania kosztów czynności związanych z pobraniem, przechowywaniem, przetwarzaniem, sterylizacją i dystrybucją komórek, tkanek i narządów. Wycena wartości świadczeń wyszczególnionych w fakturach zgodna była z obowiązującą taryfą ustaloną przez Agencję Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji.

OBSZAR

2. Sprawowanie kontroli nad realizacją świadczeń z zakresu transplantacji narządów finansowanych przez Fundusz

Opis stanu
faktycznego

POW NFZ nie prowadził w latach 2018-2021 (I półrocze) kontroli realizacji procedur przeszczepowych w podmiotach leczniczych.

W okresie od czerwca 2019 r. do końca I półrocza 2021 r. POW NFZ nie wnioskował do Centrali NFZ o przeprowadzenie kontroli realizacji umów dotyczących procedur przeszczepowych w podmiotach leczniczych.

(akta kontroli str. 48-49)

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w POW NFZ w zakresie organizacji i finansowania przeszczepiania narządów Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Rzeszów, 21 września 2021 r.

Kontroler
Stanisław Jarzyna
Doradca ekonomiczny

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura NIK w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/